Zbirka odločb sodne prakse

SKLEP SODIŠČA (šesti senat)

z dne 16. januarja 2014*

„Člen 99 Poslovnika Sodišča — Paketna potovanja, organizirane počitnice in izleti — Nacionalna zakonodaja, ki določa najnižje odstotke za jamstvo, ki ga mora organizator potovanja zagotoviti za povračilo zneskov, ki jih plačajo potrošniki, v primeru insolventnosti“

V zadevi C-430/13,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Fővárosi ítélőtábla (Madžarska) z odločbo z dne 12. julija 2013, ki je na Sodišče prispela 29. julija 2013, v postopku

Ilona Baradics,

Adrienn Bóta,

Éva Emberné Stál,

Lászlóné György,

Sándor Halász,

Zita Harászi,

Zsanett Hideg,

Katalin Holtsuk,

Gábor Jancsó,

Mária Katona,

Gergely Kézdi,

László Korpás,

Ferencné Kovács,

Viola Kőrösi,

Tamás Kuzsel,

Attila Lajtai,

* Jezik postopka: madžarščina.

Zsolt Lőrincz,

Ákos Nagy,

Attiláné Papp,

Zsuzsanna Peller,

Ágnes Petkovics,

László Pongó,

Zsolt Porpáczy,

Zsuzsanna Rávai,

László Román,

Zsolt Schneck,

Mihály Szabó,

Péter Szabó,

Zoltán Szalai,

Erika Szemeréné Radó,

Zsuzsanna Szigeti,

Nikolett Szőke,

Péter Tóth,

Zsófia Várkonyi,

Mónika Veress

proti

QBE Insurance (Europe) Ltd Magyarországi Fióktelepe,

Magyar Állam,

SODIŠČE (šesti senat),

v sestavi A. Borg Barthet (poročevalec), predsednik senata, M. Berger, sodnica, in S. Rodin, sodnik,

generalni pravobranilec: P. Mengozzi,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi odločeno z obrazloženim sklepom na podlagi člena 99 Poslovnika Sodišča,

sprejema naslednji

Sklep

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago Direktive Sveta 90/314/EGS z dne 13. junija 1990 o paketnem potovanju, organiziranih počitnicah in izletih (UL L 158, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 10, str. 132.)

2 Predlog je bil vložen v okviru spora med I. Baradics in drugimi, strankami organizatorja potovanja, na eni strani ter QBE Insurance (Europe) Ltd Magyarországi Fióktelepe (v nadaljevanju: QBE Insurance) in Magyar Állam, ki jo zastopa Nemzeti Fejlesztési Minisztérium (v nadaljevanju: madžarska država) na drugi strani v zvezi s povračilom zneska predujmov ali celotne cene, ki jih je vsaka od tožečih strank v postopku v glavni stvari plačala za turistični paket.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 V sedmi, osemnajsti, enaindvajseti in dvaindvajseti uvodni izjavi Direktive 90/314 je navedeno:

„ker ima turizem čedalje pomembnejšo vlogo pri gospodarstvu držav članic; ker je sistem turističnih paketov temeljni del turizma; ker bi se dejavnost turističnih agencij v državah članicah stimulirala k večji rasti in produktivnosti, če bi se sprejela vsaj minimalna skupna pravila, ki bi mu dala razsežnost na ravni Skupnosti; […]

[…]

ker naj bo organizator potovanja in/ali pogodbeno vezani turistični agent odgovoren potrošniku za pravilno izpolnitev obveznosti, ki izhajajo iz pogodbe; ker naj bo poleg tega organizator potovanja in/ali turistični agent odgovoren za škodo, ki nastane potrošniku zaradi neizpolnitve ali nepravilne izpolnitve pogodbe, razen če pomanjkljivosti pri izvajanju pogodbe ni možno pripisati nobeni njihovi napaki ali napaki drugega izvajalca storitev;

[…]

ker je dobro tako za potrošnike kot turistične agencije[,] če so organizatorji potovanj in/ali turistični agenti dolžni predložiti zadostni dokaz o jamstvu v primeru insolventnosti;

ker naj imajo države članice možnost sprejeti ali ohraniti strožje predpise glede turističnih paketov z namenom varstva potrošnika,“.

4 Člen 1 te direktive določa:

„Cilj te direktive je približati zakone in druge predpise držav članic o turističnih paketih, ki se prodajajo ali ponujajo v prodajo na območju Skupnosti.“

5 Člen 2 navedene direktive določa:

„V tej direktivi:

1. ‚turistični paket‘ pomeni vnaprej dogovorjeno kombinacijo ne manj kot dveh naslednjih elementov, če so prodani ali ponujeni v prodajo za skupno ceno in če storitev traja več kot štiriindvajset ur ali vključuje nastanitev preko noči:

   (a) prevoz;

   (b) nastanitev;

   (c) druge turistične storitve, ki niso pomožne k prevozu ali nastanitvi in predstavljajo pomemben del turističnega paketa.

   Deljeno zaračunavanje različnih elementov istega turističnega paketa organizatorja potovanja ali turističnega agenta ne odvezuje obveznosti po tej direktivi;

2. ‚organizator potovanja‘ pomeni osebo, ki, ne samo občasno, organizira turistične pakete in jih prodaja oziroma ponuja v prodajo ali neposredno ali preko turističnega agenta[;]

3. „turistični agent‘ pomeni osebo, ki prodaja ali ponuja v prodajo turistični paket, ki ga je sestavil ‚organizator potovanja‘;

[…]“

6 Člen 4(2) te direktive določa:

„Države članice zagotovijo, da se glede pogodbe uporabljajo naslednja načela:

(a) odvisno od posameznega turističnega paketa, pogodba vsebuje vsaj elemente, navedene v prilogi;

(b) vsi pogodbeni pogoji se določijo pisno ali v drugi obliki, ki je razumljiva in dostopna potrošniku in se mu morajo sporočiti pred sklenitvijo pogodbe; potrošnik prejme izvod teh pogojev;

(c) določilo pod (b) ne izključuje kasnejših sklenitev rezervacij ali pogodb[,] sklenjenih v zadnjem hipu.“

7 Člen 4(6), prvi pododstavek, Direktive 90/314 določa:

„Če potrošnik odstopi od pogodbe v skladu z odstavkom 5 ali če organizator potovanja odpove turistični paket pred dogovorjenim datumom odhoda iz katerega koli razloga, ki ni po krivdi potrošnika, je potrošnik upravičen do:

(a) nadomestnega turističnega paketa enake ali višje kakovosti, kadar mu organizator potovanja in/ali turistični agent lahko ponudita takšen nadomestni turistični paket. Če je ponujen nadomestni turistični paket nižje kakovosti, organizator potovanja razliko v ceni povrne potrošniku;

(b) ali do čim prejšnje povrnitve vseh zneskov, ki jih je plačal po pogodbi.“

8 Člen 5(1) in (2) te direktive določa:

„1. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe za zagotovitev odgovornosti organizatorja potovanja in/ali turističnega agenta do potrošnika za pravilno izpolnjevanje obveznosti iz pogodbe, ne glede na to, ali mora obveznost izpolniti organizator potovanja in/ali turistični agent ali drugi izvajalci storitev brez poseganja v pravico organizatorja potovanja in/ali turističnega agenta, da ukrepa proti drugim izvajalcem storitev.

2. V primeru škode, ki bi nastala potrošniku zaradi neizpolnitve ali nepravilne izpolnitve pogodbe, države članice sprejmejo potrebne ukrepe za zagotovitev odgovornosti organizatorja potovanja in/ali turističnega agenta, razen če neizpolnitve ali nepravilne izpolnitve pogodbe ni mogoče pripisati nobenemu od njiju niti kateremu drugemu izvajalcu storitev […]

[…]“

9 Člen 7 navedene direktive določa:

„Pogodbeni organizator potovanja in/ali turistični agent mora zagotoviti zadosten dokaz o jamstvu za povrnitev preplačanih zneskov in za vrnitev potrošnika na mesto odhoda v primeru insolventnosti.“

10 Člen 8 navedene direktive določa:

„Države članice lahko sprejmejo ali ohranijo strožje predpise na področju, ki ga ureja ta direktiva, da zaščitijo potrošnika.“

11 Člen 9 Direktive 90/314 določa:

„1. Države članice sprejmejo ukrepe, potrebne za uskladitev s to direktivo, pred 31. decembrom 1992. O tem takoj obvestijo Komisijo.

2. Države članice predložijo Komisiji besedila glavnih določb nacionalne zakonodaje, ki jo sprejmejo na področju, ki ga ureja ta direktiva. O tem Komisija obvesti druge države članice.“

Madžarsko pravo

12 S členom 15(2) uredbe vlade št. 213/1996 z dne 21. decembra 1996 o dejavnosti organizatorjev potovanj in turističnih agentov (az utazásszervező és -közvetítő tevékenységró1 szóló 213/1996. Korm. Rendelet, v nadaljevanju: uredba vlade št. 213/1996) se izvajata člen 2, točke od 1 do 3, in člen 7 Direktive 90/314.

13 V skladu s členom 2 uredbe vlade št. 213/1996 lahko na Madžarskem dejavnost organizatorja potovanja ali turističnega agenta opravljajo le turistična podjetja, ki izpolnjujejo pogoje, določene v uredbi vlade, in so bila na podlagi prijave vpisana v uradni javni register Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal (madžarski urad, pristojen za izdajanje dovoljenj za opravljanje trgovinske dejavnosti, v nadaljevanju: urad). Eden od pogojev za vpis v ta register je, da ima podjetje finančno garancijo, ki je skladna z zahtevami iz člena 8 navedene uredbe vlade.

14 Člen 8(1) uredbe vlade št. 213/1996 določa, da ima lahko finančna garancija obliko:

„(a) bančne garancije,

(b) zavarovalne police, sklenjene z eno ali več zavarovalnicami, ki jo je mogoče skleniti glede na število potnikov (neposredno v korist potnikov), ali

(c) zneska, ki ga turistično podjetje položi na ločen račun, odprt pri kreditni instituciji, za namene, določene v členu 10(1) […].

Znesek finančne garancije mora ustrezati določenemu odstotku pričakovanega neto prihodka od prodaje turističnega paketa ali določenemu minimalnemu znesku.“

15 Kot je pojasnilo predložitveno sodišče, mora turistično podjetje v skladu s členom 8(7) te uredbe vlade vsako leto najpozneje do 31. maja po potrebi zvišati finančno garancijo do referenčne vrednosti glede na neto prihodke od prodaje, ki se obračunajo na podlagi zakona C iz leta 2000 o računovodstvu (a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény) v letu pridobitve bančne garancije ali sklenitve zavarovalne police oziroma gotovinskega pologa.

16 V skladu s členom 8(9) v povezavi s členom 10(1)(a) in (b) uredbe vlade št. 213/1996 mora finančna garancija v vsakem obdobju pokrivati stroške, predujme in vplačila potovanj, navedene v členu 10(1) te uredbe vlade, in sicer stroške pomoči potnikom, ki se jim je zgodil nepredviden dogodek, kot je vrnitev na mesto odhoda, in stroške namestitve, ki so jo morali najeti, ter predujme in vplačila potovanj. Če dejanski prihodki od prodaje za več kot 10 % presegajo prihodke, ki so bili podlaga za sklenitev finančne garancije, mora turistično podjetje v petih delovnih dneh znesek garancije prilagoditi dejanskemu prometu in dokazilo o tem takoj predložiti uradu.

17 Člen 8(11) uredbe vlade št. 213/1996 določa, da se odstotek ali minimalni znesek določita glede na to:

— ali tržen turistični paket vključuje potovanje z odhodom iz Madžarske v tujino ali potovanje z odhodom iz tujine in s ciljem v tujini ali pa potovanje po Madžarskem;

— ali v primeru, da turistični paket vključuje potovanje z odhodom iz Madžarske v tujino ali potovanje z odhodom iz tujine in s ciljem v tujini, turistični paket omogoča rezervacijo na posebnih letih (čarterski leti);

— ali obveznosti na podlagi pogodbe z jamstvom presegajo 25 % prometa. Pogodba z jamstvom je pogodba, ki ne dopušča odpovedi pogodbenih storitev, zaradi česar ustvarja redne plačilne obveznosti za turistično podjetje.

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

18 Tožeče stranke v postopku v glavni stvari so leta 2009 z organizatorjem potovanj 5 Kontinens Utazási kft. sklenile pogodbe o organiziranju potovanj, na podlagi katerih so plačale predujme, v nekaterih primerih pa celotno ceno potovanja.

19 Ta organizator potovanja je pred začetkom potovanj, ki so predmet spora o glavni stvari, postal insolventen.

20 S pogodbo o zavarovanju finančne garancije, ki sta jo podpisala navedeni organizator in QBE Insurance, se je zavarovalnica zavezala, da v primeru nastanka zavarovanega tveganja povrne stroške vrnitve potnikov na mesto odhoda in namestitve, ki so jo morali najeti, ter poleg tega, če navedeni stroški ne presegajo zavarovalne vsote, stroške prejetih predujmov in vplačanih potovanj. Pogodbeni stranki sta se dogovorili, da je najvišja zavarovalna vsota 40.000.000 HUF.

21 Zaradi te zgornje meje je bilo tožečim strankam v postopku v glavni stvari povrnjenih le 22 % plačanih predujmov in vplačanih potovanj.

22 Tožeče stranke so zato pri prvostopenjskem sodišču vložile tožbo, s katero so predlagale, naj se družbi QBE Insurance in madžarski državi naloži, da jim plačata odškodnino za predujme ali cene potovanj, ki jim niso bili povrnjeni.

23 Trdile so, da je uredba vlade št. 213/1996 v nasprotju z določbami člena 7 Direktive 90/314 in da so v skladu s sodno prakso Sodišča države članice dolžne povrniti škodo, če direktiva ni bila ustrezno prenesena v nacionalno pravo.

24 Prvostopenjsko sodišče je tožbo zavrnilo. Med drugim je menilo, da je madžarska država Direktivo 90/314 pravilno prenesla v nacionalno pravo.

25 Predložitveno sodišče, pri katerem so tožeče stranke v postopku v glavni stvari vložile pritožbo zoper sodbo prvostopenjskega sodišča, je potrdilo navedeno sodbo v zvezi z družbo QBE Insurance.

26 V teh okoliščinah je Fővárosi Ítélőtábla, ki dvomi o skladnosti uredbe vlade št. 213/1996 z določbami Direktive 90/314, prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

„1. Ali je nacionalni zakonodajalec ustrezno izpolnil člena 7 in 9 Direktive [90/314], to je, ali je s tem, da je določil, da mora znesek finančne garancije, ki jo sklene organizator potovanja ali turistični agent, ustrezati nekemu odstotku od pričakovanega neto prihodka od prodaje turističnega paketa oziroma nekemu minimalnemu znesku, zagotovil učinkovito varstvo posameznikov za primer stečaja ali insolventnosti organizatorjev potovanj ali turističnih agentov?

2. Če se ugotovi kršitev s strani države, ali je kršitev dovolj resna, da nastane odškodninska odgovornost za škodo?“

Vprašanji za predhodno odločanje

27 Člen 99 Poslovnika določa, da če je vprašanje, predloženo v predhodno odločanje, enako vprašanju, o katerem je Sodišče že odločalo, če je iz sodne prakse mogoče jasno sklepati, kakšen je odgovor na tako vprašanje, ali če odgovor na vprašanje, predloženo v predhodno odločanje, ne dopušča nobenega razumnega dvoma, lahko Sodišče na predlog sodnika poročevalca in po opredelitvi generalnega pravobranilca kadar koli odloči z obrazloženim sklepom.

28 V tej zadevi je treba uporabiti navedeni člen.

Prvo vprašanje

29 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člena 7 in 9 Direktive 90/314 razlagati tako, da nasprotujeta zakonodaji države članice, kot se obravnava v postopku v glavni stvari in ki glede na predstavitev predložitvenega sodišča zgolj določa znesek garancije, ki jo mora organizator potovanja ali turistični agent zagotoviti glede na odstotek, ki se določi od pričakovanega neto prihodka od prodaje turističnih paketov v upoštevnem obračunskem letu, oziroma glede na minimalni znesek, ki se določi.

30 V zvezi s tem je treba opozoriti, da sistem sodelovanja, ki ga določa člen 267 PDEU, temelji na jasni ločitvi nalog med nacionalnimi sodišči in Sodiščem. V okviru postopka, ki je bil uveden na podlagi navedenega člena, morajo nacionalne določbe razlagati sodišča držav članic, in ne Sodišče, ki mu prav tako ni treba odločati o skladnosti pravnih pravil nacionalnega prava z določbami prava Unije. Vendar je Sodišče pristojno, da predložitvenemu sodišču da vse napotke za razlago prava Unije, ki mu bodo omogočili presojo skladnosti pravil nacionalnega prava s predpisi Unije (sodbi z dne 6. marca 2007

v združenih zadevah Placanica in drugi., C-338/04, C-359/04 in C-360/04, ZOdl., str. I-1891, točka 36, in z dne 8. septembra 2009 v zadevi Liga Portuguesa de Futebol Profissional in Bwin International, C-42/07, ZOdl., str. I-7633, točka 37).

31 Čeprav je res, da se z dobesedno vsebino vprašanj, ki jih je v predhodno odločanje predložilo predložitveno sodišče, Sodišče poziva, naj se izreče o skladnosti določbe nacionalnega prava s pravom Unije, pa Sodišču nič ne preprečuje, da bi predložitvenemu sodišču podalo koristen odgovor, s tem da mu posreduje vse elemente razlage prava Unije, ki mu bodo omogočili odločiti o skladnosti nacionalnega prava s pravom Unije (glej v tem smislu sodbi z dne 11. oktobra 2007 v zadevi Hollmann, C-443/06, ZOdl., str. I-8491, točka 21, in z dne 16. februarja 2012 v zadevi Varzim Sol, C-25/11, točka 28).

32 V zvezi s tem je treba najprej spomniti, da člen 7 Direktive 90/314 določa obveznost organizatorja potovanj, da ta zagotovi zadosten dokaz o jamstvu za povrnitev preplačanih zneskov in za vrnitev potrošnika na mesto odhoda v primeru insolventnosti ali stečaja, namen takega jamstva pa je varstvo potrošnikov pred finančnimi tveganji zaradi insolventnosti ali stečaja organizatorja potovanja (glej sodbo z dne 8. oktobra 1996 v združenih zadevah Dillenkofer in drugi, C-178/94, C-179/94 in od C-188/94 do C-190/94, Recueil, str. I-4845, točki 34 in 35).

33 Temeljni cilj te določbe je torej jamstvo za vrnitev potrošnika na mesto odhoda in povrnitev preplačanih zneskov v primeru insolventnosti organizatorja potovanja (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Dillenkofer in drugi, točki 35 in 36).

34 V sporu o glavni stvari je treba najprej poudariti, da so bile tožeče stranke v postopku v glavni stvari izpostavljene tveganjem, pred katerimi zagotavlja varstvo člen 7 Direktive 90/314. Z vplačili pred odhodom so se namreč izpostavile tveganju izgube teh vplačanih zneskov.

35 Nato je treba spomniti, da je Sodišče v točki 74 sodbe z dne 15. junija 1999 v zadevi Rechberger in drugi (C-140/97, Recueil, str. I-3499) presodilo, da člen 7 Direktive 90/314 nalaga obveznost rezultata, in sicer da se potrošniku, ki vzame turistični paket, jamči za povrnitev preplačanih zneskov in za vrnitev potrošnika na mesto odhoda v primeru insolventnosti ter da je to jamstvo namenjeno varstvu potrošnikov pred posledicami stečaja, ne glede na razloge zanj.

36 Tako razlago člena 7 Direktive 90/314 potrjuje tudi cilj, ki ga mora ta direktiva uresničevati, in sicer zagotovitev visoke ravni varstva potrošnikov (glej zgoraj navedeno sodbo Dillenkofer in drugi, točka 39).

37 Sodišče je v zvezi s tem v točki 63 zgoraj navedene sodbe Rechberger in drugi že ugotovilo, da niti uvodne izjave Direktive 90/314 niti besedilo člena 7 ne vsebujejo navedbe, da je jamstvo iz navedenega člena mogoče omejiti.

38 Poleg tega je Sodišče ugotovilo, da so v nacionalnih predpisih obveznosti iz navedenega člena 7 pravilno prenesene le, če ne glede na podrobna pravila potrošniku učinkovito zagotavljajo vračilo vseh zneskov, ki jih je plačal, in vrnitev na mesto odhoda v primeru insolventnosti organizatorja potovanja (glej zgoraj navedeno sodbo Rechberger in drugi, točka 64).

39 Iz predložitvene odločbe pa je razvidno, da se je v sporu o glavni stvari lahko za jamstvo iz člena 7 Direktive 90/314 upošteval le del zneskov, ki so jih plačale tožeče stranke v postopku v glavni stvari.

40 Predložitveno sodišče, ki je edino pristojno za razlago in uporabo nacionalnega prava, mora ugotoviti, ali je ta položaj nastal zato, ker je zaradi sistema, ki ga je določil nacionalni zakonodajalec, glede na konkretna podrobna pravila za izračun višine garancije določeno nezadostno zavarovanje za povračilo zneskov, ki jih je plačal potrošnik, in stroškov morebitne vrnitve na mesto odhoda, saj naj sistem strukturno ne bi bil zmožen upoštevati dogodkov v zadevnem gospodarskem sektorju.

41 Glede na navedeno je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 7 Direktive 90/314 razlagati tako, da nasprotuje nacionalni zakonodaji, katere podrobna pravila potrošniku ne zagotavljajo učinkovito vračila vseh zneskov, ki jih je plačal, in vrnitve na mesto odhoda v primeru insolventnosti organizatorja potovanja. Predložitveno sodišče mora ugotoviti, ali to velja v primeru nacionalne zakonodaje, ki je predmet spora, o katerem odloča.

Drugo vprašanje

42 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali v primeru, da člen 7 Direktive 90/314 nasprotuje nacionalni zakonodaji, ki določa, da se znesek finančne garancije, ki jo sklene organizator potovanja ali turistični agent, določi na nek odstotek pričakovanega neto prihodka od prodaje turističnega paketa oziroma nek minimalni znesek, taka zakonodaja pomeni dovolj resno kršitev prava Unije, ki daje pravico do odškodnine.

43 Iz sodne prakse Sodišča izhaja, da je kršitev dovolj resna, če je institucija ali država članica pri izvrševanju svojega zakonodajnega pooblastila očitno in resno prekoračila omejitve, ki jih ima pri izvrševanju svojih pooblastil. V zvezi s tem dejavniki, ki bi jih pristojno sodišče lahko upoštevalo, obsegajo med drugim stopnjo jasnosti in natančnosti kršenega pravila (sodba z dne 26. marca 1996 v zadevi British Telecommunications, C-392/93, Recueil, str. I-1631, točka 42 in navedena sodna praksa).

44 Kot je navedeno v točki 38 tega sklepa, so v nacionalnih predpisih obveznosti iz člena 7 Direktive 90/314 pravilno prenesene le, če ne glede na podrobna pravila potrošniku učinkovito zagotavljajo vračilo vseh zneskov, ki jih je plačal, in vrnitev na mesto odhoda v primeru insolventnosti organizatorja potovanja (glej zgoraj navedeno sodbo Rechberger in drugi, točka 64).

45 Nacionalna sodišča morajo preveriti, ali so pogoji za odgovornost držav članic za kršitev prava Unije izpolnjeni ali ne.

46 V obravnavani zadevi je treba ugotoviti, da iz sodne prakse Sodišča jasno izhaja, da člen 7 Direktive 90/314 nasprotuje nacionalni zakonodaji, ki potrošniku ne zagotavlja učinkovito vračila vseh zneskov, ki jih je plačal, in vrnitve na mesto odhoda v primeru insolventnosti organizatorja potovanja. Ker država članica nima nikakršne proste presoje glede obsega tveganj, ki morajo biti krita z jamstvom, ki ga organizator potovanja ali turistični agent zagotovi potrošnikom, bi bila merila, katerih namen ali učinek bi bila omejitev obsega tega jamstva, očitno neskladna z obveznostmi, ki izhajajo iz navedene direktive, in bi torej pomenila dovolj resno kršitev prava Unije, zaradi katere bi se – če bi bila ugotovljena neposredna vzročna zveza – lahko uveljavljala odgovornost zadevne države članice.

47 Glede na navedeno je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 7 Direktive 90/314 razlagati tako, da država članica nima nikakršne proste presoje glede obsega tveganj, ki morajo biti krita z jamstvom, ki ga organizator potovanja ali turistični agent zagotovi potrošnikom. Predložitveno sodišče mora preveriti, ali je namen ali učinek meril, ki jih je zadevna država članica sprejela za določitev zneska navedenega jamstva, omejitev obsega tveganj, ki morajo biti s tem jamstvom krita, zaradi česar bi bila očitno neskladna z obveznostmi, ki izhajajo iz navedene direktive, in bi pomenila dovolj resno kršitev prava Unije, zaradi katere bi se – če bi bila ugotovljena neposredna vzročna zveza – lahko uveljavljala odgovornost zadevne države članice.

Stroški

48 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopkih pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (šesti senat) razsodilo:

1. **Člen 7 Direktive Sveta 90/314/EGS z dne 13. junija 1990 o paketnem potovanju, organiziranih počitnicah in izletih je treba razlagati tako, da nasprotuje nacionalni zakonodaji, katere podrobna pravila potrošniku ne zagotavljajo učinkovito vračila vseh zneskov, ki jih je plačal, in vrnitve na mesto odhoda v primeru insolventnosti organizatorja potovanja. Predložitveno sodišče mora ugotoviti, ali to velja v primeru nacionalne zakonodaje, ki je predmet spora, o katerem odloča.**

2. **Člen 7 Direktive Sveta 90/314 je treba razlagati tako, da država članica nima nikakršne proste presoje glede obsega tveganj, ki morajo biti krita z jamstvom, ki ga organizator potovanja ali turistični agent zagotovi potrošnikom. Predložitveno sodišče mora preveriti, ali je namen ali učinek meril, ki jih je zadevna država članica sprejela za določitev zneska navedenega jamstva, omejitev obsega tveganj, ki morajo biti s tem jamstvom krita, zaradi česar bi bila očitno neskladna z obveznostmi, ki izhajajo iz navedene direktive, in bi pomenila dovolj resno kršitev prava Unije, zaradi katere bi se – če bi bila ugotovljena neposredna vzročna zveza – lahko uveljavljala odgovornost zadevne države članice.**

Podpisi